HABOVČAN

obecné noviny

Ročník XVIII. Číslo 2 December 2019

Milí spoluobčania,

Ani sme sa nenazdali a opäť sa stretáva rok s rokom. V kruhu svojich najbližších budeme čoskoro oslavovať najkrajšie sviatky v roku – Vianoce. A potom príde čas bilancovať. Tak, ako na konci každého roka. Čo sa nám podarilo, čo menej, čo treba dotiahnuť, čo je dobre rozbehnuté, len ešte potrebujeme trošku času. Bilancujú všetci. My, starostovia, aj vy, naši občania. Veď každý z nás sa za ten predošlý rok snažil pre svoju rodinu či dedinu urobiť len to najlepšie.

Dovoľte mi teda pár riadkov k zhodnoteniu odchádzajúceho roka 2019. Bol to rok náročný, ale aj úspešný. Podarilo sa nám uspieť s niekoľkými veľkými i menšími projektmi, vďaka čomu sme v našej malej dedinke mohli preinvestovať takmer milión eur a zaradili sme sa medzi obce s najväčšou mierou čerpania eurofondov.

Mnoho ľudí stála rekonštrukcia veľa trpezlivosti a sebazapierania. Pracovať v provizórnych podmienkach, kedy vám nad hlavami niekoľko mesiacov hučia stroje robotníkov, nie je nič príjemné. Ale všetci sme to zvládli. Práve preto, aby sme mohli našim občanom zabezpečiť vyšší komfort a lepšie služby v obecných budovách. Verím, že sa nám to podarilo, a že budeme zo spoločných diel žať len dobré ovocie.

Drahí Habovčania, čaká nás najkrajšie obdobie v roku. Ja vám chcem všetkým zo srdca zaželať, aby ste do Vianoc stihli dorobiť všetko, čo ešte považujete za nevyhnutné v tomto roku. Aby ste niekoľko posledných dní tohto roka mohli stráviť so svojou rodinou bez stresu a myšlienok na nedokončenú prácu. Aby ste si oddýchli, načerpali novú silu. Aby ste sa duchovne obnovili na vianočných svätých omšiach, ktoré majú vždy inú, akúsi tajomnú atmosféru oproti ostatným svätým omšiam počas roka. Aby ste sa stretli s príbuznými či s kamarátmi, s ktorými ste sa dlho nevideli. Ale aj s tými, ktorých stretávate pravidelne. Aby sme sa všetci spolu opäť stretli v hektickom kolotoči dnešnej uponáhľaj doby až po Novom roku. A predtým si naplno užívali len jeden druhého.

Prajem vám pokojné a požehnané vianočné sviatky.

S úctou JUDr. Alojz Lajčin, starosta

Pribudli ďalšie stovky metrov nového asfaltu

Ešte pred príchodom prvých mrazov a pred napadnutím snehu stihli cestári zo Správy ciest Žilinského samosprávneho kraja (ŽSK), Závodu Orava, zrekonštruovať časť cesty druhej triedy prechádzajúcej našou obcou. To sa podarilo zrealizovať vďaka vlaňajším rokovaniam starostu obce s kompetentnými pracovníkmi ŽSK.

„Opravili sme 335-metrový úsek, kde je vymenená obrusná vrstva vozovky," informovala hovorkyňa kraja Martina Remencová. „Oprava bola financovaná zo zdrojov návratnej finančnej výpomoci. Cena prác je 28 583 eur."

Komunikáciu II/584 robil kraj v rámci prác zo Zásobníka a prioritizácie investičných projektov rekonštrukcií ciest druhej a tretej triedy, ich súčastí a mostných objektov. Uvedená cesta sa nachádza na Ulici Edmunda Petra Bárdoša. Je v správe ŽSK, ktorý je povinný na nej vykonávať aj zimnú údržbu.

Obec aj touto cestou ďakuje dotknutým občanom za trpezlivosť počas rekonštrukcie cesty, aj vedeniu župy a realizátorovi diela – Cestným stavbám Liptovský Mikuláš.

(NaCHa)

Vynovená ulica Edmunda Petra Bárdoša.

Administratívna budova je krajšia aj úsporná

Takmer 700-tisíc eur investovala obec do viacúčelovej obecnej stavby.

Je v nej obecný úrad, kultúrny dom, zasadačka, priestory tam má pošta, v prístavbe je hasičská zbrojnica a obec tam plánuje vytvoriť aj obecnú knižnicu.

Kultúrny dom stojí od konca sedemdesiatych rokov minulého storočia. Projekt vtedy počítal s viacúčelovou sálou pre tristo ľudí, s javiskom, klubovými miestnosťami, sobášnou miestnosťou, kanceláriou miestneho národného výboru, knižnicou, zasadacou miestnosťou, archívom a sociálnym zariadením. V roku 1977 začala výstavba, na stavbe pracovali zamestnanci miestnej prevádzky a občania v rámci dobrovoľných brigád. S dokončovacími prácami vo vnútri budovy bolo upravené aj okolie. Skutočné náklady boli 3 497 000 Kčs. Do piatich rokov, presne 28. augusta 1982, bola stavba kultúrneho domu ukončená a slávnostne otvorená.

S pribúdajúcimi rokmi sa budova postupne opotrebúvala, technické vybavenie morálne zastaralo a prestalo vyhovovať súčasným požiadavkám. Zlý stav a hlavne energetickú náročnosť bolo treba urgentne riešiť. Najmä kompletnou rekonštrukciou

Viacúčelová stavba tento rok opeknela.

plášťa budovy, nevyhnutne musela byť zmenená strecha z rovnej na sedlovú, keďže dnu už niekoľko rokov zatekalo cez poškodenú lepenku. „Neraz sme podkladali všetko, čo sme mali poruke, vedrá i vaničky, aby voda nezničila podlahy," hovorí starosta Alojz Lajčin. „O zatečených stenách ani nehovorím."

Samospráva preto ešte v roku 2016 začala pripravovať projekt na zníženie energetickej náročnosti budovy. Uspela a v minulom roku podpísala zmluvu o získaní nenávratného finančného príspevku z operačného programu Kvalita životného prostredia pod Ministerstvom životného prostredia. Celkové oprávnené výdavky boli 691 548 eur, dotácia vo výške 95 percent dosiahla 656 970 eur, vlastné zdroje tvorili zvyšných päť percent, čo bolo 34 489 eur. Po doplnkoch napokon rekonštrukcia vyšla 701 190 eur.

Po úpravách má budova sedlovú strechu s oteplením a odvodnením, je zvonku i zvnútra zateplená, sú v nej vymenené všetky vstupné dvere a okná, nové plynové kúrenie s kotolňou, radiátory, svetlá či vonkajšia izolácia. Niekdajší kultúrny dom prešiel rozsiahlou obnovou exteriéru aj interiéru s cieľom zníženia energetickej náročnosti a vytvorenia vhodných podmienok na zlepšenie poskytovania služieb občanom.

„Som šťastný, že sa nám toto dielo podarilo. Je to zásluha mnohých ľudí, ktorým patrí moje veľké a úprimné poďakovanie. Dnes celá budova zvonku vonia novotou, no čaká nás ešte veľa práce pri rekonštrukcii niektorých vnútorných priestorov. Nie všetko sa totiž dalo zariadiť tak, ako by sme chceli a máme stále čo vylepšovať a zveľaďovať. Verím však, že zmena, ktorej sme práve svedkami, prinesie nielen nižšie energetické náklady, ale i lepšie podmienky pre úradníkov a občanov," dodal starosta.

(OcÚ)

Voľby budú koncom februára

Predseda Národnej rady Slovenskej republiky 4. novembra 2019 vyhlásil voľby do Národnej rady SR. Tie sa budú konať v sobotu 29. februára 2020. V posledný februárový deň si budeme voliť 150 poslancov parlamentu.

Najbližšie voľby sa však nebudú konať v priestoroch školy, ale vo vynovenom kultúrnom dome.

Začiatok je o 7.00 hod a koniec o 22.00 hod. Voliči budú mať v nových priestoroch bezbariérový prístup, čo pomôže najmä starším ľuďom.

(OcÚ)

Učebne budú vybavené modernejšie

Obec investuje do modernizácie školy. Tentokrát ide 42-tisíc eur z eurofondov do učební.

Vďaka intenzívnej práci zamestnancov obecného úradu sa zo zdrojov Európskej únie a národných zdrojov podarilo obci získať viac ako 40-tisíc eur. Ako jedna z mála žiadateľov dostala maximálnu možnú sumu, vzhľadom na počet žiakov, na projekt Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov Základnej školy v Habovke.

Hlavným cieľom zámeru je skvalitnenie infraštruktúry primárneho vzdelávania prostredníctvom modernizácie materiálno-technického vybavenia odborných učební na dosiahnutie primeraných podmienok pre rozvoj kľúčových kompetencií žiakov.

Samotná realizácia projektu má prispieť k zdokonaleniu schopností žiakov základnej školy v oblasti prírodovednej, čitateľskej a technickej gramotnosti, informačno-komunikačných zručností aj v oblasti rozvoja ich pracovných a manuálnych zručností. Zároveň má podporiť záujem žiakov o sebavzdelávanie, celoživotné vzdelávanie a o celkový rozvoj kompetencií žiakov k učeniu sa.

Po ukončení verejného obstarávania sa 42-tisíc eur rozdelí na niekoľko konkrétnych častí. Za sedemtisíc eur obec nakúpi nábytok, dvetisíc pôjde na nákup kníh, 15-tisíc eur na technické a technologické vybavenie, 18-tisíc eur na didaktické pomôcky.

Všetko pôjde do odborných učební na predmety chémia, biológia, fyzika, technika a informatika. Vo vybavení sú mikroskopy, pomôcky na chemické a fyzické laboratórne pokusy, ručné dielenské náradie, meracie prístroje pre elektroniku, súprava dielenských meradiel, počítačová technika so špeciálnymi programami či interaktívna tabuľa.

„Investícia do zvyšovania kvality výučby je nesmierne dôležitá pre vzdelávanie našich detí," hovorí starosta Alojz Lajčin. „Ale aj pre učiteľov, ktorí budú mať k dispozícii kvalitnejšie prostriedky na vykonávanie svojho povolania".

V tomto roku už obec investovala do novej školskej strechy 100-tisíc eur. Na základe spracovaného projektu na odstránenie jej havarijného stavu žiadala peniaze z ministerstva školstva. Rezort vyčlenil Habovke 60-tisíc eur, zvyšok dala zo svojho rozpočtu.

Okrem toho obec vlani investovala do opravy schodov pred vstupom do školy 10 851 eur a v roku 2017 vytvorila nové priestory pre ďalšiu triedu v materskej škole za 24-tisíc eur.

Každoročne tiež prispieva deťom na plavecký výcvik, korčuliarsky kurz a v roku 2019 aj na školu v prírode.

„Som presvedčený, že každé euro použité na zlepšenie podmienok vzdelávania našich detí sa nám v budúcnosti niekoľkonásobne vráti," dodal starosta.

(OcÚ)

Národný park prišiel o ďalšie stromy, zničil ich vietor

Vietor opäť lámal stromy. Neobišiel ani oravskú časť Západných Tatier.

V polovici novembra polámal v ochranných obvodoch TANAPu Zverovka, Habovka a Oravice 1500 metrov kubických drevnej hmoty. Škody nemusia byť konečné.

„Lesníci sú ešte stále v teréne a monitorujú ich, keďže zatiaľ sa nedostali do všetkých lokalít zasiahnutých vetrom," uviedla Martina Petránová, hovorkyňa Štátnych lesov Tatranského národného parku.

V noci z utorka na stredu bola pre popadané stromy neprejazdná cesta medzi Zubercom a Zverovkou, tie isté problémy hlásili aj medzi Oravicami a Habovkou.

Silný vietor polámal na území Štátnych lesov Tatranského národného parku celkovo viac ako šesť a pol tisíca stromov. Lesníci postupne prechádzajú jednotlivé turistické chodníky a popadané stromy odstraňujú.

Prioritu majú trasy, na ktoré sa nevzťahuje sezónna uzávera. Turisti by mali počítať s tým, že niektoré úseky môžu byť dočasne nepriechodné alebo ťažšie priechodné.

orava.sme.sk

Začína vytyčovanie nových pozemkov

Obec v spolupráci so zhotoviteľom jednoduchých pozemkových úprav Ing. Mariánom Bullom bude vytyčovať nové pozemky v lokalite Zastudená a Lazy. Kto má záujem, môže sa nahlásiť na obecnom úrade na tel. čísle 043/5395 142 alebo cez e-mail obec@habovka.sk

Predbežný cenník:

- vytýčenie 1 pozemku je 90€
- vytýčenie 2 pozemkov v tej istej lokalite je 140€
- vytýčenie 2 pozemkov v rôznych lokalitách 160€
- vytýčenie viacerých pozemkov – podľa dohody

Za jeden pozemok budú považované aj dve parcely vedľa seba , ktoré sa líšia napríklad len druhom pozemku alebo boli vytvorené z iných dôvodov. V prípade zarastených pozemkov bude potrebné, aby vlastník spolupracoval pri najnutnejšom vypiľovaní.

V cene vytýčenia bude protokol s grafickým znázornením pozemku a jeho rozmermi, ktorý dostane vlastník ku každému novému pozemku.

Marián Bulla, zhotoviteľ JPÚ

Pozor na požiare domov v zime

S príchodom chladného počasia sa začína vykurovacie obdobie, počas ktorého hasiči už tradične evidujú viac výjazdov k požiarom rodinných domov či bytov v bytovkách.

Najčastejšou príčinou vzniku požiarov v domoch je vyhorenie sadzí v komíne z dôvodu nezabezpečenia ich čistenia a kontroly odborne spôsobilou osobou a používania nevhodného paliva v palivovom spotrebiči.

Na vznik požiaru v čase vykurovacieho obdobia vplýva najmä:

- nevyhovujúci technický stav dymovodov a komínov,
- nesprávna inštalácia a obsluha vykurovacích telies,
- zlý technický stav vykurovacích telies.

Okrem uvedeného je najčastejšou príčinou vzniku požiaru aj nedbalosť a neopatrnosť pri manipulácii s otvoreným ohňom, horľavými látkami alebo so žeravým popolom.

Aby bolo riziko požiarov čo najnižšie, hasiči odporúčajú riadiť sa nasledujúcimi radami:

- skontrolovať stav vykurovacích telies ešte pred ich použitím
- inštalovať vykurovacie telesá podľa návodu výrobcu
- zabezpečovať pravidelné čistenie a kontrolu komínov (zabezpečiť odborné preskúšanie komínov osobami s odbornou spôsobilosťou)
- vykurovať správnym palivom, určeným výrobcom (spaľovaním domáceho odpadu, plastov a iných horľavých látok sa zvyšuje riziko vzniku požiaru a zároveň dochádza k znečisteniu ovzdušia)
- správne uskladňovať palivo (v tesnej blízkosti vykurovacích telies a krbov nesmú byť uložené žiadne horľavé látky)
- popol vysypávať len do nehorľavých nádob
- dodržiavať predpisy pre skladovanie a používanie horľavých kvapalín, plynov a pod.

(HaZZ)

Habovka hostila najlepších

Aj tento rok sa v Habovke konala celoštátna súťažná prehliadka hudobného folklóru dospelých Vidiečanova Habovka. Tradične sa pod Roháčmi predstavilo množstvo kvalitných interpretov ľudovej piesne a hudby z celého Slovenska.

Na celoštátnej súťažnej prehliadke ľudových hudieb, detských speváckych skupín, sólistov inštrumentalistov a sólistov spevákov sa stretlo približne 280 účinkujúcich zo všetkých ôsmich slovenských krajov.

Súťažiacich hodnotila päťčlenná porota, ktorú tvorili odborníci z odboru etnológie, etnomuzikológie a hlasovej pedagogiky. Do porotcovských kresiel tento rok zasadli predsedníčka poroty Alžbeta Lukáčová, Bernard Garaj, Milan Rendoš, Anna Derevjaníková a Karol Kočík.

Prvý deň patril súťaži, ktorá sa začala o 14. hodine v sále kultúrneho domu v Habovke. O priazeň poroty bojovalo 13 speváckych sólistov, 9 ľudových hudieb, 9 inštrumentalistov a 17 speváckych skupín. Po súťaži zasadla porota, ktorá rozhodla o tohtoročných laureátoch celoštátnej súťaže. Večer patril hudobnej a tanečnej škole zameranej na kultúru Studenej doliny, ktorú viedol riaditeľ Múzea oravskej dediny v Zuberci Richard Janoštín.

Druhý deň festivalu sa začal rozborovým seminárom porotcov s vedúcimi kolektívov a jednotlivcov. Folkloristi si vypočuli hodnotenia súťažných čísel, vďaka čomu načerpali nové a cenné rady.

O druhej popoludní začínal galaprogram folklórneho dvojdnia, počas ktorého boli vyhlásení laureáti v jednotlivých kategóriách. Vystúpili v ňom tiež všetky ľudové hudby a aj interpreti, ktorí získali od poroty špeciálne ocenenia. V galaprograme sa predstavila i domáca folklórna skupina Bučník, ktorá si tento rok pripomína 30. výročie svojho vzniku.

Goralská muzika z Hladovky a Suchej Hory.

Súťaž organizovalo Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja s Národným osvetovým centrom v Bratislave a aktívnou spoluprácou Obce Habovka. Dvojdňové podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Výsledky súťaže:

Kategória sólisti speváci a spevácke duá

Laureát: Duo Ema Šmulíková a Darina Hikaníková

Zlaté pásmo: Jozef Kolesár, Lucia Jarošíková, Ivan Paška, Zlatica Kubicová, Katka Čubaňová, Ľubomíra Hároníková, Monika Zapletalová, Denisa Macošíncová

Strieborné pásmo: Michal Janigloš, Katarína Mičicová, Kristína Kotorová, Simona Vicianová

Špeciálna cena za štýlovú interpretáciu: Zlatica Kubicová

Kategória sólisti inštrumentalisti

Laureát: Mário Pavel

Zlaté pásmo: Mário Pavel, Samuel Bálint, Peter Belko, Patrik Pšúrik, Matej Beňo

Strieborné pásmo: Miroslav Buzrla, Vladimír Vaľuš, Patrik Matúš, Andrej Babiar

Špeciálna cena za tvorivý prístup k oživovaniu tradície: Matej Beňo

Kategória spevácke skupiny

Laureát: ŽSSk z Hladovky

Zlaté pásmo: ŽSSK z Hladovky, Fsk Pantľička, ŽSSK Štrbän, ŽSSK Vranky, FS Furmani, FS Svrčinka, Telgárt, Šumiačan, Bažalička, Ssk FS Podžiaran, FS Ruthenia, MSSK Škrupinka, Fsk Hájiček

Strieborné pásmo: ŽSSK Barvinok, DFSK Verešvaran Červeník

Špeciálne ceny - za repertoárovú objavnosť: ŽSS Vranky, Za medzigeneračný prenos tradície: BAŽALIČKA, Za štýlovú interpretáciu: FSk Podžiaran, Za dramaturgiu a scénické stvárnenie: MSSk Škrupinka

Kategória detské ľudové hudby

Laureát: Ľudová hudba Magura

Zlaté pásmo: ĽH Magura, ĽH Furmani, Terchovská muzika z dolniakov, Goralská muzika z Hladovky a Suchej Hory, ĽH FS Považan

Strieborné pásmo: ĽH FS Máj, ĽH O. Radiča pod vedením Petra Fizoľu, Fidlicanti

Špeciálna cena za štýlovú interpretáciu: Goralská muzika z Hladovky a Suchej Hory.

Alexandra Mikulášová, manažérka pre folklorizmus, PR a médiá, OKS D. Kubín

Aj takto kedysi vyzerali Vianoce pod Roháčmi

Vianoce vždy boli, sú a nepochybne aj zostanú najkrajším obdobím v roku. Ľudia sú akýsi pokojnejší, správajú sa k sebe lepšie, všade vládne pokoj a láska.

Mení sa však doba a s ňou aj zvyky a všetko ostatné, čo Vianoce a predvianočné obdobie sprevádza. My sme si s dvomi našimi pamätníčkami pospomínali, aké boli sviatky kedysi, keď boli ony deťmi.

Ozdoby robili sami

Júlia Petreková má 68 rokov. Aktívna dôchodkyňa si na Vianoce svojho detstva stále spomína so slzami v očiach. „Vianoce bývali krásne, keď si človek na to spomenie, až sa slzy tisnú do očí. Boli chudobné, ale nezabudnuteľné. Bolo nás šesť detí, nemali sme peňazí nazvyš, ale boli také citovejšie. Ľudia boli iní, otvorení. Dnes sa všetci zatvárajú, nepustia do domu hocikoho. Vtedy boli všetci otvorení, nikto sa nezamykal, každý mohol vojsť bez pozvania."

Dnes jej niekdajšie sviatky pripomenie ticho a sneh padajúci za oknom, ktorého je však z roka na rok menej. No spomienky zostávajú. Aj pocity. „Otec išiel do lesa odťať jedličku, na ňu sme navešali salónky, ktoré sme si robili sami. Kdeže tam cukríky, drevené kocočky sme si narezali a zabalili ich do zlatého papiera. Jabĺčka sme tiež navešali, aj keď netuším, odkiaľ sme ich mali, keďže jabĺk vtedy nebolo ako teraz. Aj kolekcie sme si sami vyrábali. Puding, cukor a smetol sme zmiešali, naliali do formičiek, kde sme predtým dali pozlátka a do hmoty sme ešte vopchali nitky. Dali sme ich do snehu, aby stuhli. No museli sme ich strážiť, aby nám ich mačky nevyhrabali. Keď stuhli, mohli sme vešať. A na stromčeku sa netopili, lebo vtedy sme nekúrili ako dnes. Stromček bol v izbe, kam sme chodievali len na štedrú večeru."

Stromček dozdobili železnou reťazou, ktorú roztiahli po stromčeku a do nej nastokli sviečky. „Ale tie sme len na štedrý večer rozsvietili."

Po zvuku zvonov

Na večeru dávali rodičia pod obrus peniaze a na stôl chlieb. Či si rodičia pripíjali, si Júlia nepamätá. Deti však určite nie. Mama varila sladkú polievku zo sušených sliviek, do toho išli rezance a zápražka. „Kapustnicu

sme nerobievali," spomína. „Zato zemiakového šalátu sme narobili do vedra a ako deti sme ho ako húsatá celé sviatky vyjedali. Prasa sa predtým zabilo, bolo v koryte nasolené, z toho sme obrezávali mäso a rezne na štedrý večer piekli. Nepamätám si, že by sme rybu mali." Z koláčov piekla mama mrežovník a lístkové cesto, viac nebolo treba.

Večera začínala modlitbou. Modlila sa celá dedina so zvonením kostolných zvonov. Až potom mohli začať jesť. Na záver prišla opäť modlitba. „A potom sme si všetci spoločne zaspievali. Taký bol náš štedrý večer." Darčeky si rozbaľovali po večeri. Netrvalo to však dlho. Vtedy si ľudia len maličkosti dávali. Kdeže toľké vymoženosti ako dnes. O to skôr mohli ísť deti po spievaní, pri ktorom si vždy zarobili nejakú korunku. „Najskôr sme si s bratom doma precvičili pesničky, zobrali sme si vrecúška na výslužku a išli sme po rodine spievať. Večer sme si porátali, koľko sme utŕžila a išli sme spať.

Na polnočnú sme nechodievali, lebo sme boli malí."

Iba oddych

Na Božie narodenie deti nikam nesmeli chodiť len do kostola a popoludní na Jasličkovú pobožnosť. Celý deň sedeli za oknom a sledovali ľudí, ktorí chodili po návštevách. „Ale len dospelí, deti doma museli sedieť," rozpráva pani Júlia. „To bol veľký sviatok, nič sa nesmelo robiť, ani variť, ani hlasno hovoriť, jedlo sa to, čo zostalo zo štedrej večere. Dodnes to dodržiavam, prvý sviatok vianočný nikdy nevarím."

Na Štefana chodieval kňaz po koľade, kým neodišiel, deti sa nesmeli dotknúť stromčeka a vyjedať z neho sladkosti. Staršie dievčatá sa zase nevedeli dočkať koľady, lebo až po nej mohli ísť na ľudovú veselicu.

Nielen ľuďom, ale aj zvieratám

Bernardína Klimeková bude mať čoskoro 83 rokov. Na Vianoce spred viac ako polstoročia si však spomína stále veľmi dobre. „Na Štedrý deň sme od rána upratovali, potom mama začala variť," spomína pani Bernardína. „Jedávali sme sladkú slivkovú polievku, aj trošku červeného vína do nej išlo. Dnes sa už veľmi málo varí, mladí túto tradičnú polievku ani nepoznajú. Kto sa postil, mal rybu, ale dakto sa nepostil, tak aj mäso bolo. U nás však bola vždy ryba a kapustnica. Na druhý deň už bola kapustnica s klobáskou. A niektorí labužníci mäso už aj po polnočnej hľadali. Bolo porichtované, tak sme vedeli, že čosi dobré pod zub vždy nájdeme. Piekli sme zakrútený koláč plnený marmeládou, podobný dnešným štrúdľam, a vianočku s hrozienkami. Ale aj šišky a dolky mama pekávala."

V minulosti sa gazdovalo takmer v každom dvore. Aj zvieratá museli vedieť, že sú sviatky, preto im gazdinka z každého slávnostného jedla trochu odložila a gazda všetko zaniesol ešte pred večerou do maštale.

Mladá Bernardína chodievala so súrodencami spievať po domoch, čím si zarobili zopár drobných. Pesničky ich učievali staré tetky z dediny. „Ale hlavne také kratšie sme chceli vedieť, aby sme čo najviac mohli obísť. Až po dospievaní sme dostali dajaký peniažtek, takže to nemohlo byť dlhé. Koruny sme si do šátečky viazali. Neraz, keď sme chodníky odmetali, sme ich aj rozsypali a museli sme ich hľadať v snehu."

Poskladaný symbol Vianoc

Kedysi, podobne ako dnes, nebolo dovolené odtínať mladé stromčeky v lesoch. Pani Bernardína aj jej manžel pracovali v lese. Ani oni však nemali výnimku. „V rodine sme mali žandára, prišiel do nás a hovorí, že by nám mal dať pokutu za tú živú jedličku. Manžel sa nahneval, že aspoň dajakú výnimku by sme mali mať za to, kde pracujeme. Tým to napokon aj skončilo, pokutu sme nedostali."

Neskôr hlava Klimekovej rodiny sama vyrábala vianočný stromček. „Najskôr urobil telo zo skutočného kmeňa, do ktorého navŕtal kovové rúrky a do nich postupne vkladal čerstvé vetvičky. Po Vianociach z vetiev urobil metly a zvyšok

Pani Bernardína Klimeková spomína na vianočné zvyky.

odložil na nasledujúci rok.“ Stromček zdobili až na Štedrý deň, vydržal nanajvýš do Nového roka. Ak opadol, rodina ho skladala aj skôr. To bolo radosti medzi deťmi počas jeho stavania. Skoro toľko, ako keď si po večeri otvárali darčeky. Hoci ich bolo málo a boli skromné. „Mamke sme ponožky alebo vestu uštrikovali, ocovi niečo do hory, aby mu bolo teplo. Čo sme mali doma, z toho sme vyrábali darčeky. Bohatší si aj pokúpili, no tí, ktorí nemali peňazí, si sami urobili. A všetci sa tešili. Radosti sme mali moc, tak sme sa tešili, neviem, či sa tak aj dnes deti tešia. Hoci sme nedostávali darčeky ako dnes, strašne sme sa radovali, už len z toho, že Vianoce išli.“

Takéto zvyky ľudia užívali

K predvianočným tradíciám patrilo okrem iného aj jesenné pranie kobercov. „Mama stiahla všetky z celého domu, oprala ich, vysušila a až krátko pred Vianocami opäť vystrela na zem,“ spomína pani Júlia. Tesne pred Vianocami maľovali ľudia murované pece, aj kanapy, kde slamené strožľáky skladovali a na noc ich vyberali, aby mali na čom spať.

Pred sviatkami gazdovia začali prikrmovať hydinu, najmä husi, aby boli pred zabíjačkou pekne vykŕmené. Dievky a gazdiné mali plné ruky práce s upratovaním, aj kadejaké výšivky robili, aby si dom pekne vyzdobili. Na Luciu si dievčatá súce na vydaj uvarili halušky. Do každej vložili papierik s menom chlapca. Ktorá haluška prvá vyplávala, takého mena muža dievka mala predurčeného. „Daktorej to vyšlo a daktorej nie,“ rozpráva pani Bernardína. „Niekedy sme jedna druhej ani nechceli to meno povedať, lebo sme sa hanbili, kto nám vyšiel.“ K menej známym zvykom patrilo rezanie tŕnia. „Tradovalo sa, že od Lucie do Vilie aj tŕň sa rozvije. A tak aj bolo. Na Luciu sme halúzku z tŕnia dali do vody a do Štedrého dňa naozaj zapučala. Na Ondreja sme olovo liali do vody, cez sitko, podľa toho, čo to pripomínalo, tak sme si predstavovali, čo nás čaká, akého muža budeme mať. Aj stôsy sme váľali. Joj, toľko sa ľudia s nimi natrápili, aj také veľké postavili a my sme ich s chlapčiskami pováľali. Raz ma veru jeden gazda aj chytil, za vrkoč ma poriadne vyťahal.“

Dnes babičky trávia Vianoce v kruhu svojich najbližších trošku inak než voľakedy. Na tie svoje z detských čias však nikdy nezabudnú.

(NaCha)

O čom rozpráva obecná kronika

Strava patrí neodmysliteľne k životu každého človeka. Dnes máme jedla nadostač, nie vždy však tomu bolo tak. Pre budúce generácie uvediem spomienky 70-ročných občanov, najmä Cecílie Pilárovej, ktorá už nežije, na jedlo, varenie i sviatočné stravovanie.

Zemiaky, miestne nazývané repa, boli takmer denne na jedálnom lístku. Poľnohospodárskym prácam, pri ktorých museli vypomáhať aj staršie deti, bolo treba venovať veľa času. Na odkladanie zemiakov slúžili pivnice a jamy za humnami. Keď zmizol sneh z polí, išlo sa vybrať zemiakov na krájanie, ale tieto sa nechali najprv v kuchyni v teple, aby spukali.

V každom dome sa na jeseň do drevených sudov tlačila kapusta. Táto sa najprv drobila (narezala) a tlačila nohami s pridávaním soli, rasce, cibule, korenia a počas tlačenia sa odoberala voda. Hotová sa zaťažila kameňom a nechala vykysnúť.

S veľkou radosťou sa domáci púšťali do zabíjačky, i keď sa často stávalo, že za 3 – 4 dni nebolo už zabíjačkových maškŕt, pretože gazdiná počítala hlavne s odložením na zimu. Na slaninu, mäso pred údením sa varil silný rásol, kde sa dávala soľ, cesnak, rasca. Robili sa jaternice z doma urobených krúpov, klobásy, tlačenka (švankes), do ktorej sa dávali ľadvinky, varené mäso z hlavy, podhrdlina, koreniny, soľ. Rodine sa posielala výslužka – chrbtina. Večer sa pozývala rodina na zabíjačkovú hostinu. Pila sa pálenka, pivo, víno, kúpené v obchode.

Takmer v každom dome sa chovali ovce a barany. Na jeseň sa zabili. Mäso sa posekalo na kláte a vrstvovalo sa do suda so soľou, rascou a cesnakom. Jedlo sa varené, ako polievka s haluškami alebo v kapuste.

Gazdiné chovali husi na perie, mäso, masť. Masť stopili, odložili na zaprážanie, mäso varili v kapuste.

Častým jedlom bývala kuľaša. Dalo sa zovrieť 2 – 3 litre vody, do vriacej sa vmiešalo jačmennej múky. Uvarená sa vyliala do veľkej hlinenej misy, poliala praženým maslom, alebo iným „omastkom“, prípadne posypať aj doma robenou bryndzou a zapíjať mliekom.

Jedálny lístok v nedeľu.

Ráno sa pila biela káva, na sporáku pečený kabáč z jačmennej múky, s pridaním sódy, vody a soli.

Na obed sa jedlo mäso, kapusta, zemiaky. Večerali sa zemiaky s mliekom.

Jedlo na Vianoce.

Na Štedrý deň sa rodina postila. O šiestej večer sa všetci členovia rodiny spoločne pomodlili, zapálili sviečky, prestrel sa obrus, položila troška ovsa, jačmeňa, uzlíček s peniazmi, aby v dome bola po celý rok hojnosť.

Večeralo sa v prednej izbe pri stromčeku. Na stole boli 3 chleby, položené na seba, ktoré sa na Štefana odložili. Ďalej boli oblátky, med, cesnak, kapustnica s rybou, varená ryža, omastená krupica, bryndzové halušky. Z každého jedla sa zanieslo aj statku. Deti pili čaj, chlapi pálenku. Bol upečený zapletaný koláč, lekvárové a tvarohové buchty. Koláče bývali chutné a mamky odkladali aj na druhý deň.

Chlapi nachádzali zamestnanie v tunajších lesoch. Prišli domov pomôcť pri jarných prácach, senách, žatve a trochu pri kopaní zemiakov. Spávali v kolibách. Fajčili tabak v hlinených fajkách. Do hory brávali zemiaky, slaninu, sadlo, cukor a zavše niektorý zbehol do krčmy pre pálenku.

Keď cez zimu furmančili, už o jednej hodine bolo treba dať koňovi a na skoré raňajky pripraviť omastené halušky.

Oľga Haláková

Z Habôfky odletela raz a odvtedy lieta po celom svete

Bývame v jednej dedine, stretávame sa v kostole, v obchode, na ulici a predsa často o sebe málo vieme. Reč je o Evke Leginusovej, ktorá pracuje ako letuška. Podelila sa s nami o jedinečné zážitky z tohto zaujímavého povolania.

Evka, aké školy ťa priviedli až k lietaniu?

Základnú školu som navštevovala v Habovke a strednú školu – obchodnú akadémiu - v Dolnom Kubíne. Po maturite ma neprijali na vysokú školu, tak som odišla na dva a pol roka do Anglicka, aby som sa zdokonalila v angličtine. Potom som sa vrátila a nastúpila na vysokú školu zameranú na cestovný ruch, pretože milujem cestovanie a spoznávanie nových krajín.

Kedy ti učarovalo lietanie?

Už keď som letela prvýkrát, hovorila som si, že toto by ma bavilo, toto by som chcela niekedy robiť. Zaumienila som si, že keď úspešne zoštátnicujem, pôjdem na pohovor.

Aká bola tvoja cesta k tomuto povolaniu?

Našla som informácie o nábore nových letušiek a poslala som životopis. Pozvali ma na pohovor v októbri a v novembri som už začala so zaškoľovaním. Často sa ma dievčatá pýtajú, čo potrebujú, aby sa stali letuškami. Veľmi dôležitý je osobný prednes a byť sám sebou, na nikoho sa nehrať.

A nejaké špeciálne predpoklady či podmienky?

Vek minimálne 21 rokov, výška minimálne 160 cm a žiadne viditeľné tetovanie. Pekne upravená.

Takže žiadne ohryzené nechty?

Nie (smiech). Okrem toho primeraný make-up, červený rúž. A, samozrejme, angličtina. Tú vyžadujú všade. Znalosť každého ďalšieho jazyka je len výhodou. V Emirates je navyše podmienkou dočiahnuť na špičkách 2,12 metra kvôli úložnému priestoru nad hlavami v lietadle.

V čom spočíva pohovor na letušku?

V prvom rade sme mali testy so všeobecným prehľadom a zemepisu. Potom bol test z anglického jazyka, klasické vety a preklad. Po vyhodnotení nasledovala ústna časť, ktorá sa skladala z dvoch častí. A potom som čakala na telefonát, ktorým mi mali oznámiť, či ma berú. Nasledoval 6-týždňový kurz, kde bol každý týždeň zameraný na niečo iné - zdravoveda, plávanie, školenie, čo sa nachádza v lietadle, na čo to slúži, pristávacie manévre a podobne. Všetko sme museli vedieť, aj keby sa nás to o polnoci opýtali.

Po každom týždni nasledovala skúška, na záver ďalšia veľká skúška a dva skúšobné lety s ľuďmi a s inštruktorom, ktorý ma skúšal z 500-stranového manuálu. Po absolvovaní tohto všetkého som dostala licenciu, že môžem lietať.

Z koľkých ľudí sa skladá posádka a má v nej každý svoju funkciu?

Pred každým letom sa stretneme, dvaja piloti sú v kokpite a štyri letušky v kabíne. Z nich jedna je vedúca. Ona nám rozpráva pred každým odletom, kam letíme, na akom lietadle, koľko máme pasažierov, koľko trvá let, či tam máme nejakého VIP pasažiera, koľko máme malých detí, vozíčkarov. Táto vedúca má za úlohu aj hlásenia v lietadle. A na koniec ešte prídu piloti a tí povedia, aké očakávame počasie počas letu a turbulencie.

Pre akú spoločnosť si lietala?

AirExplore. Je to letecká spoločnosť, ktorá patrí Slovensku, ale túto si môžu prenajať iné zahraničné spoločnosti. Keď som tam pracovala, boli sme pod nemeckou spoločnosťou, následne sme prešli pod izraelskú spoločnosť.

Kontrolujú posádku rovnako ako normálnych pasažierov?

Samozrejme, kontrola je rovnaká, akurát že nám napríklad nechajú vodu, ktorú iným cestujúcim pred check-inom zoberú.

Čiže prevážať drogy a zbrane ako vo filmoch nemôžeš?

(smiech) Nie, nemôžem.

Kam si letela prvýkrát?

Do Düsseldorfu v Nemecku, išli sme tam ako pasažieri a na druhý deň som už mala normálny let z Düsseldorfu do Las Palmas de Gran Canaria. Pre Izrael sme lietali napríklad aj do Porto, Malaga či Nice.

Čo tvoje prvé turbulencie?

Také extrémne som zažila práve pri mojom prvom lete. Ja som predtým lietala pomerne často, takže som na ne bola zvyknutá. Ale vtedy to bolo iné, lebo som musela vstať a ísť skontrolovať pasažierov, či sú pripútaní a či je všetko v poriadku.

Aký máš najvtipnejší zážitok?

Na začiatku, keď sme ukazovali kyslíkovú masku. V manuáli je napísané, že potiahnutím sa aktivuje kyslík. Držali a ukazovali sme, ako to funguje, samozrejme s vážnou tvárou. Zrazu som zatiahla a v rukách mi zostali dve časti kyslíkovej masky. Celé lietadlo sa začalo smiať. Bolo to vtipné a zároveň milé uvoľnenie pred letom.

A čo najkrajší zážitok z letu?

To je ťažké povedať jednoznačne, ale asi v Izraeli. My sme pre nich iní, oni sú takí tmaví. Keď videli svetlovlasé baby so svetlými očami, všetky sme boli pre nich krásne.

Koľko žiadostí o ruku si dostala?

(smiech) Ani jednu, vlastne, jednu predsa. Ale môj najkrajší let bol asi posledný pre túto spoločnosť, keď sme leteli z Izraela do Krakowa a späť. Mala som tam super posádku, ľudí, s ktorými som si veľmi rozumela aj v bežnom živote. Vedúca kabíny zahlásila do celého lietadla: Dámy a páni toto je naša kolegyňa, ktorá je s nami na poslednom lete. Ďakujeme jej a želáme veľa šťastia. Tlieskalo mi celé lietadlo, bolo to veľmi dojímavé, dlho som plakala od dojatia.

Teraz ideš lietať pre Emirates?

Áno, je to letecká spoločnosť v Spojených arabských emirátoch, do mesiaca budem mať svoju novú rovnošatu a vrátim sa domov na dovolenku najskôr v januári.

Barbora Tekeľová

Viery sa nevzdal, napriek týraniu a ponižovaniu

Ani týranie a hlad v koncentračnom tábore ho nezlomili. Vieru si zachoval aj v neľudských podmienkach a bol povzbudením pre svojich spoluväzňov. Duchovný otec Edmund Peter Bárdoš.

Formoval niekoľko generácií Habovčanov i Zuberčanov, jeho rady a výroky doteraz kolujú medzi ľuďmi. Pokrstil viac ako 2000 detí, zosobášil viac ako 700 párov, na poslednej ceste odprevadil viac ako 800 farníkov. Začiatkom septembra, presne ôsmy septembrový deň tohto roku sme si pripomenuli 20 rokov od úmrtia habovského farára Edmunda Petra Bárdoša, ktorý v dedine pôsobil 46 rokov.

Láskyplní a pohostinní

Bol to vzácny človek. Narodil sa na stanici v Podbieli. Nie v čakárni, ale doma, lebo nestihli ísť do nemocnice. Jeho otec bol prednostom železničnej stanice. Rodičia, Ida - Mária a Alexander - Pavol, boli veľmi milí, pohostinní a ústretoví.

Sám kňaz často hovorieval: ,,Starší farníci spomínajú na mojich rodičov s úctou a pochvalou. V každom čase preukazovali pohostenie, lásku a pomoc čakajúcim cestujúcim alebo pri výmene dovezeného tovaru.” Pozitívne vlastnosti teda mal po kom zdediť.

E. P. Bárdoš chodil do ľudovej (židovskej) školy v Ružomberku. Stredoškolské štúdium absolvoval na gymnáziu v Dolnom Kubíne, kam denne cestoval vlakom. Tam aj v roku 1938 zmaturoval.

Začínal v Zubrici

Nasledovalo štúdium na Vysokej škole technickej v Košiciach, odkiaľ školu v čase maďarizácie presťahovali do Turčianskeho sv. Martina a práve vtedy sa pripravoval na prijatie sviatosti krstu.

Prijal ju z rúk kaplána Jozefa Valka 25. februára 1939. V tomto istom roku sa hlásil na štúdium do bohosloveckého seminára v Spišskej Kapitule, kde ho prijal biskup Ján Vojtaššák. Edmund Bárdoš v kronike habovskej farnosti zapísal: ,,Táto skúška i prijatie - nesmierny duchovný zážitok. Je to jeden zo základných kameňov môjho kňazstva.”

Prišla prvá dispozícia. Prvá kaplánska stanica – Zubrica, ktorá dnes už patrí Poľsku. Prvá láska, i prvá tŕňová koruna. Na tretiu adventnú nedeľu v roku 1944 vystriedala novokňazské nadšenie skutočná skúška vernosti Kristovi a Cirkvi. Vojenské gestapo odvlieklo Edmunda Petra Bárdoša zo zubrickej fary.

Vraj iba nakrátko

Šestica ozbrojených nemeckých vojakov poobede zamierila na faru a oznámila mu, že má ísť s nimi do Trstenej. Tam s ním vraj chceli spísať istý protokol, údajne sa mal hneď vrátiť, ale pre istotu si mal zobrať najpotrebnejšie veci. V Trstenej ho bez akéhokoľvek vysvetlenia zatvorili do zavšivaveného a špinavého väzenia. Tam sa dozvedel, že v susedných celách sú aj jeho rodičia. Hneď poznal, aká je jeho situácia. Pochopil, že je zatvorený pre svoj židovský pôvod.

V Seredi bol s rodičmi zadelený na židovské oddelenie. Prvýkrát sa stretol so sarkazmom a výsmechom od spoluväzňov. Opisuje to ako obraz, keď Ježiš visel na kríži a vysmievali sa mu. ,,Uvidíme, či mu príde Eliáš pomôcť.”

Pochod smrti

Vtedy už verejnosť vedela o Osvienčime a likvidácii Židov. Nebolo nádeje na záchranu. V Seredi boli aj skutoční židovskí katolíci, ktorí sa spokojne, neprovokatívne, bez skrývania, bez strachu a výsmechu modlili a vyznávali Krista. Patrila medzi nich aj rodina Munkovcov z Ružomberka. Židia ich s obdivom a rešpektom pozorovali. Mnohí prehlásili, že sa doteraz nestretli s takým hlbokým kresťanským presvedčením.

V Seredi mohol pri troche snahy nenápadne celebrovať svätú omšu. Predtým by mu ani na um nezišlo, že by to mohol vôbec uskutočniť. Veď dovtedy chápal svätú omšu ako obetu, ktorú možno slúžiť iba v kostole.

V koncentráku bol najhorší nikdy nekončiaci hlad. Dávali jesť len toľko, aby človek mohol žiť a pohybovať sa. Najstrašnejšie chvíle prežil na záver, pri pochode smrti, ktorý sa skončil 2. mája 1945.

Zveľaďoval aj hmotné statky

Do vlasti sa vrátil 18. júna toho istého roka presne na výročie svojej kňazskej vysviacky.

Jeho prvé kroky smerovali do štátnej nemocnice v Martine. Lekársku pomoc potrebovali najmä rany na nohách .

Po pobyte v nemocnici sa vrátil na faru v Zubrici. No len na krátko, pretože ho preložili na nové miesto – mal ísť za kaplána do Habovky, lebo Zubrica pripadla Poľsku.

Vážne ochorel na zápal pľúc. Keď sa zotavil, koncom augusta 1948, preložili ho znovu, tentokrát do Liptovského Mikuláša.

Jeho putovanie pokračovalo ešte jednou medzizastávkou v Námestove, kde prechodne vypomáhal. Od 1. mája 1951 bol však menovaný za duchovného správcu farnosti Habovka.

Tam sa nový farár pustil do opráv zverených kostolov v Habovke a Zuberci a taktiež fary. Vybudoval nový prístup na chór, nový vchod do kostola (1952), nový Boží hrob v kostole, rekonštrukciou prešla kaplnka sv. Márie Magdalény (1955, 1975), farská budova (1958) a mnoho ďalších stavieb.

Amnestia po mesiaci

Habovská fara sa stala miestom stretnutí nielen farníkov, ale i intelektuálov z celej republiky i zahraničia. Medzi takýchto návštevníkov

patrili napríklad profesor Ladislav Hanus - slovenský filozof storočia, či herec Jozef Króner, s ktorým pán farár Bárdoš chodil na ryby. Táto budova sa stala východiskovým bodom výstupov na končiare Roháčov, turistických návštev blízkych Oravíc či Oravskej priehrady.

Edmund Peter Bárdoš miloval prírodu a Roháče, stal sa priekopníkom tatranskej vysokohorskej turistiky, zliezol všetky roháčske hrebene.

I keď sa zdalo, že trápenie už pominulo, 18. januára 1973 bol habovský farár odsúdený Okresným súdom v Dolnom Kubíne za trestný čin marenia štátneho dozoru nad cirkvami, pretože v zubereckom kostole dovolil dvom kňazom, turistom Ludvigovi Steglovi z Nemecka a Jurajovi Chovančákovi z Poľska, odslúžiť svätú omšu. Odsúdenie však našťastie netrvalo dlho. O mesiac bol oslobodený všeobecnou amnestiou prezidenta ČSSR.

Na večnosti

Napriek nepriazni podmienok v spoločnosti vyrástlo v habovskej farnosti pod dohľadom starostlivého pána farára viacero kňazov.

Duchovný otec Edmund Peter Bárdoš pôsobil aktívne vo farnosti až do svojho dôchodku. Svoju pastoračnú službu ukončil 1. júla 1993 vo veku 75 rokov a s rehoľnými sestrami sa presťahoval do domu na zuberskej ulici.

Edmund Peter Bárdoš zanechal v dedinkách pod Roháčmi významný duchovný odkaz. Postavou vysoký muž prešiel životom so vztýčenou hlavou, s dojmom istoty a stability pre okolie, ale citlivý k slabým a chorým, ktorým venoval osobitnú pozornosť.

Jeho život bol neustálym spoznávaním a prehlbovaním lásky k Bohu. Cesta kňazským povolaním nebola ľahká, no jeho viera bola silnejšia než všetky prekážky, ktoré musel v živote prekonať.

Svoju dušu odovzdal Pánu Bohu 8. septembra 1999. Teraz už úplne pozná toho, ktorého ohlasoval, v mene ktorého udeľoval našim skormúteným dušiam rozhrešenie, ktorého pri každej svätej omši držal vo svojich kňazských rukách.

Ďakujeme milosrdnému Spasiteľovi, že sme s ním mohli v rokoch 1951– 1993 prežívať mnohé chvíle aj nášho žitia, skrze jeho kňazské účinkovanie spoznávať Krista a približovať sa k nemu. Večnosť v Božej prítomnosti nech mu je odmenou za jeho príkladný kňazský život.

Lukáš Belopotočan

Zomrel Viliam Ján Gruska, človek mnohých záujmov, čestný občan Habovky

V pondelok 23. septembra, deň pred 83. narodeninami, zomrel v Bratislave Viliam Ján Gruska. Veľkou mierou sa zaslúžil aj o zachovanie pôvodného oravského folklóru a architektúry.

Viliam Ján Gruska bol scénograf, pedagóg, folklorista, vysokoškolský učiteľ, etnograf, dramaturg, scenárista a režisér. Venoval sa výskumu a záchrane tradičnej ľudovej kultúry, zvykov a ľudových remesiel. Duchovné dedičstvá šíril cez nové myšlienky, cesty i posolstvá.

Okrem niekoľkých štátnych vyznamenaní má aj čestné občianstvo obce Habovka z vďaky za jedinečné podujatie Staré nôty mladých strún, na ktoré chodievalo nespočetne veľa mladých ľudí nielen z celého Slovenska, ale aj Európy a Ameriky, hudobní vedci, skladatelia, spisovatelia, hudobné telesá ale i obyčajní ľudia fandiaci kultúre a kultúrnosti vo všetkých oblastiach.

Mladým ponúkol svet

Viliam Ján Gruska sa však neorientoval len na starších ľudí. V Habovke vytvoril priestor, kde sa 15 rokov stretávali mladé ľudové hudby z celého Slovenska. Podujatie Staré nôty mladých strún, ktoré prerástli do európskeho festivalu, boli príležitosťou na stretnutie mladých ľudí so špičkovými umelcami z rôznych oblastí hudby.

Viliam Ján Gruska v jednom z programov podujatia Staré nôty mladých strún. Foto: Lýdia Vojtaššáková

Na plagátoch viacerých sa vynímali miesta účinkovania ako Londýn, New York či Tokio. A Gruska ich dotiahol do podroháčskej dedinky.

Eduard Lajčin, ktorý bol v začiatkoch budovania tohto festivalu starostom, prirovnal pôsobenie Viliama Jána Grusku v oblasti národnej kultúry k bombe s vodou hodenej do suchého semena slovenského folklóru. „Tie semená sa rozprskli po celom Slovensku a vzklíčili.“

Veľká osobnosť

Vďaka jeho podnetom vzniklo množstvo folklórnych skupín a ľudových hudieb aj na Orave, mnohé účinkovali v jeho programoch na najväčších folklórnych festivaloch.

Bol autorom scénického riešenia amfiteátrov vo Východnej, na Myjave, v Detve, v Zuberci.

Napísal niekoľko kníh, v ktorých písal o Milovi Urbanovi a Milanovi Rúfusovi, vydal zborník Ľudový nábytok Slovenska, cesty hudby k mladým a mladých k hudbe. Pracoval na operách, baletoch, inscenáciách, rozhlasových hrách a filmoch.

Gruska sa podieľal aj na filmových prepisoch opier, na mnohých televíznych inscenáciách a seriáloch a je i režisérom dokumentárnych filmov.

Samostatnú kapitolu jeho diela tvoria rozprávky Kráľ Drozdia brada (1984) a Mahuliena zlatá panna (1986) od Miloslava Luthera, Perinbaba (1985) Juraja Jakubiska, Šípová Ruženka (1990) Stanislava Párnického či Sokoliar Tomáš (2000) Václava Vorlíčka.

Keď ja umriem, čo mi dáte?

Viliam Ján Gruska ešte v priebehu septembra organizoval a plánoval mnoho vecí. „Volal mi pár týždňov pred tým, ako ukončil pozemskú púť, že by sme mohli pripraviť návrat k Starým nôtam mladých strún po 15 rokoch a tiež vydať už pripravený, ale nevydaný bulletin k 15 ročníkom podujatia,“ hovorí Lýdia Vojtaššáková, spoluorganizátorka podujatia. „Dohodli sme sa, že sa k tomu stretneme. Žiaľ.“

Pre Habovku urobil veľmi veľa, hoci si to mnohí ani neuvedomovali. Podujatie

Na podujatí Staré nôty mladých strún sa zúčastňovali špičkové európske súbory a bol to vždy veľký kultúrny zážitok.

šírilo meno Habovky po celom Slovensku, veľmi rýchlo dosiahlo aj medzinárodný rozmer. „S Vilom Gruskom bolo úžasné spolupracovať a byť hoci len malinkou súčasťou niektorých jeho obrovských plánov a aktivít. Áno, bol pedant, prísny, veľa vyžadoval, často chcel nemožné a nie všetci to vydržali. Ale nás, ktorí sme boli v „jeho tíme“, aj veľa naučil,“ dodala Vojtaššáková.

Pri poslednej rozlúčke s ním zaplnili ľudia historickú budovu Slovenského národného divadla v Bratislave.

„Keď ja umriem, čo mi dáte? Košielenku, jedny gate, kúštik dreva jedľového a pod hlavu stružlín z neho,“ zaznela na záver pesnička uja Vidiečana, roľníka, tesára, drevorubača, murára a muzikanta z Habovky, ktorého si Gruska veľmi vážil. Habovčania mu na pohreb doniesli vankúš z ľanového plátna, do ktorého vložili kúsok jedľového dreva.

MY Oravské noviny

S Viliamom Gruskom na vrchole Babej hory. Niekoľko rokov, väčšinou na jeseň, sa habovskí turisti zúčastňovali výstupov spojených s východom slnka.

Oslavujeme s vami okrúhle jubileum

Folklórna skupina Bučník funguje viac ako 30 rokov. Vystupujeme a rozveseľujeme ľudí v našej rodnej obci Habovka, mestách a dedinách po Slovensku, na folklórnych festivaloch, ale aj v zahraničí.

Všetky naše piesne, tance, zvyky a kroje sú autentické, prevzaté od starších folkloristov. Je to naše a chceli by sme to pomaly odovzdávať aj našim deťom. Týmto by sme chceli poďakovať našim rodinám za trpezlivosť, ktorú s nami majú. Ďakujeme aj zamestnancom obecného úradu, ktorí nás podporujú v našich aktivitách.

Ďakujeme za oslavu nášho 30-ročného jubilea v kultúrnom dome 9. novembra, kde sme sa vám mohli predstaviť so svadobným pásmom. Prišli nás tam podporiť aj hostia zo Zuberca, Vitanovej a Hustopeče. Na oslavu sme pozvali všetkých bývalých členov nášho zoskupenia, ktorí strávili tento večer s nami a zaspomínali si na dávne vystúpenia. A v prvom rade ďakujeme Pánu Bohu, že sme tu, že môžeme hrať, tancovať a spievať. Dúfame, že nám to spolu bude ďalej takto ladiť, nech všetko tradičné preberú po nás naše deti.

Preto my, folkloristi, prajeme vám, chlapom, ženám, deťom, starkým a starkám, všetkým Slovákom, čo žijú v tejto nádhernej krajine, požehnané sviatky, veľa zdravia, šťastia, Božieho požehnania. Veľa všetkého, čo si želáte, veľa lásky si doprajte, a spolu s nami spievajte, nech vás všetkých žehná Boh v nasledujúci nový rok 2020.

Maroš Klimek
FS Bučník

FS Bučník spolu s hosťami po ukončení predstavenia.

U nás je rodina vždy na prvom mieste

Posledný prázdninový deň, tentokrát vyšiel na 1. september, už po tretí raz patril jedinečnej rodinnej akcii Deň rodiny.

Podujatie už tradične začínalo slávnostnou svätou omšou obetovanou za rodiny farnosti, na ktorej náš duchovný otec Ondrej Poľančík predniesol mnoho povzbudivých slov.

Poobede nasledoval program na farskom dvore, kde boli pre rodiny pripravené zaujímavé aktivity. Je úžasné, že nikto z tých, ktorých organizátori oslovili, neodmietol pomôcť a každý prispel, mnohí aj nad očakávania. Tu bolo vidieť, že tak, ako v dobre fungujúcej rodine všetci držia spolu, tak aj pri tejto akcii sme všetci ťahali za jeden koniec. Miestne gazdinky napiekli úžasné koláče, naši poľovníci sa postarali o vynikajúci guláš. Mladí animátori bez nároku na odmenu povedali: „Áno, ideme do toho!“ Nielenže si obliekli zelené tričká v deň akcie, ale pomáhali s prípravami už počas letných prázdnin. Rehoľné sestry našej farnosti taktiež priložili ruku k dielu a pomáhali s prípravou, aj s priebehom programu počas dňa. Mnoho ďalších ľudí sa staralo o technické záležitosti týkajúce sa stanov, stolov, lavičiek, mikrofónov, hudby a pod. Pomocnú ruku pridali aj firmy 3o media, Jana Jandurová - Pizzeria Blatná, Pavol Pilarčík - DREVA a PS bývalých urbárskych spolumajiteľov obce Habovka.

V ústrety organizátorom vyšiel vo všetkom aj obecný úrad a jeho zamestnanci, ktorí nemalou mierou prispeli k zorganizovaniu Dňa rodiny. Obec Habovka sa hlási k prorodinnej samospráve, čo deklarovala aj prijatím uznesenia. Titulom Prorodinná samospráva sa môžeme tešiť ako jedna z prvých obcí na Orave, čo sme napokon dokázali aj týmto dňom venovaným najmenším, ich rodičom, starým rodičom, tetám, ujom.

Sme veľmi radi, že pozvanie prijali aj manželia Vlado a Anna z Čadce, ktorý sa s nami podelili o svoj životný príbeh. Vlado je učiteľ fyziky, ktorý nebol deväť rokov na spovedi, ale zažil dotyk Božej lásky v Taliansku, kde sa obrátil. Obaja spoločne bojujú modlitbou za svojho syna, ktorý droguje a pripravuje sa na vstup do Cenacola.

Obohacujúce bolo aj svedectvo Martina z Tvrdošína, ktorý drogoval a strávil v Cenacole približne sedem rokov. Teraz má prácu, manželku, tri deti a sám pomáha drogovo závislým.

O zábavu pre najmenších sa počas svedectiev postarali sestry Fukasové z Trstenej, ktoré si pripravili zaujímavé bábkové divadielko.

Ďakujeme všetkým, ktorí akokoľvek pomohli s organizáciou krásneho podujatia. Všetkým, ktorých sme spomenuli v predošlých riadkoch, ale aj tým, ktorých sme síce nemenovali, no prispeli k hladkému priebehu podujatia. A v neposlednom rade vďaka všetkým, ktorí prišli a podporili svojou účasťou túto akciu. Veď bez vás, by naša námaha bola zbytočná.

Deti sa vždy tešia na začiatok prázdnin. A my tu máme dôvod, aby sme sa tešili na ich koniec práve kvôli Dňu rodiny, ktorý bude vždy peknou bodkou za dvojmesačným leňošením.

Organizačný tím Dňa rodiny

Mladí a šikovní animátori zvládli akciu na jednotku.

Aj tak sa dá využiť staré oblečenie

Tretí bazár dopadol lepšie ako prvé dva. Organizátorky veria, že to je dobrý trend, ako posúvať ďalej už nepotrebné, ale stále zachovalé veci.

Na jar organizovala štvorčlenná partia Tonka Leginusová, Hanka Chreneková, Maja Pilarčíková a Janka Harmatová prvú burzu oblečenia a iných vecí. Konala sa vo vestibule kultúrneho domu. Mnoho ľudí prinieslo oblečenie, ktoré chcelo ponúknuť na predaj za symbolické ceny. A prišlo mnoho takých, ktorí mali záujem niečo si kúpiť. Zisk z prvého predaja bol 150 eur.

Letný bazár organizátorky naplánovali na štátny sviatok 5. júla, tentokrát v školskej jedálni. „Prekvapila nás účasť turistov, ktorí si prišli kúpiť zopár vecí," spomína Tonka. „Okrem toho, jedna pani doniesla škatuľu oblečenia, ktoré chcela darovať." Aj na tejto burze predali veci za 150 eur. Navnivoč nevyšlo ani oblečenie určené na darovanie.

Tretí, jesenný bazár sa konal koncom novembra vo vynovenom kultúrnom dome. Ľudia priniesli veci na predaj, aj na darovanie. Až šesť stolov pokryli veci, ktoré si mohli zákazníci rozobrať zadarmo. Okrem iného tam bola aj kvalitná posteľná bielizeň či záclony. Kúpiť si ľudia mohli zateplené nohavice na zimu, kabáty, knihy, spoločenské hry, puzzle, aj hotové darčeky, ktoré neoslovili obdarovaného. Ľudí prišlo viac a zvýšil sa aj zisk z predaja. Jesenná burza vyniesla 210 eur.

„Prišli nás pozrieť aj druháci s pani učiteľkou, ktorá deťom vysvetlila výhody a zmysel kúpy použitého alebo darovaného oblečenia. Deti poobede priviedli na nákup aj svojich rodičov."

Organizátorky vyzývajú na zapojenie sa do ďalších bazárov aj tých, ktorí tak zatiaľ neurobili. Súčasne veria, že môžu aj naďalej počítať s podporou starostu a zamestnancov obecného úradu, ktorej sa tešili počas predchádzajúcich troch búrz. „Ďakujeme ľuďom, ktorí donesú veci na predaj, za trpezlivosť pri príprave a za ochotu prísť aj napriek tomu, že niekedy nepredajú nič alebo len veľmi málo."

Ďalší bazár je naplánovaný koncom zimy alebo začiatkom jari, kedy si meníme šatníky.

Antónia Leginusová

Tretí bazár v Habovke ponúkol opäť zaujímavé kúsky.

Niektoré veci, hlavne oblečenie, boli úplne zadarmo.

ČRIEPKY ZO ŽIVOTA V NAŠEJ ŠKOLE

Oslava 60. výročia založenia našej školy

Spoločná fotografia.

„Vzdelanie predstavuje základy, na ktorých staviame našu budúcnosť.“
Christine Gregoire

V živote každého človeka sú chvíle, na ktoré sa nezabúda. Sú nezmazateľne vryté v jeho srdci i mysli a veľmi často sa k nim vracia.

V týchto decembrových dňoch si naša základná škola pripomenula už 60. výročie jej vzniku. Presne 1. septembra 1959 sa otvorili brány súčasnej Základnej školy v Habovke. V priebehu týchto rokov prešla mnohými zmenami, ktoré ju neustále posúvali vpred. Sme vďační, že niekoľkým generáciám poskytla miesto, kde získali plnohodnotné vedomosti a zručnosti pre ďalšie štúdium aj život. Vzdelávala, vychovávala a formovala každého z nás. Aj preto sme sa rozhodli toto krásne výročie osláviť. Dňa 13. decembra sme si pripravili so žiakmi a učiteľmi krátky kultúrny program spojený s menším posedením, ktoré sa konalo v priestoroch školskej jedálne.

Chceme sa z celého srdca poďakovať všetkým žiakom, učiteľom, rodičom, ale aj ostatným zamestnancom školy, ktorí nám boli pri prípravách tohto významného výročia nápomocní, nakoľko sme si všetko organizovali vo vlastnej réžii. No nie nadarmo sa hovorí, že v jednote je sila. Osobitná vďaka patrí aj všetkým učiteľom a žiakom zo Základnej umeleckej školy V. Habovštiaka v Nižnej, ktorí si v tento deň našli čas a priložili ruku k dielu.

Aj oni vytvorili krásny program a svojimi výkonmi v nás zanechali hlboký umelecký zážitok.

Pevne veríme, že sa našej základnej škole bude aj naďalej dariť a vychová s pomocou pedagógov a ostatných zamestnancov ďalšie generácie úspešných a vzdelaných ľudí.

Veronika Ulrichová

Učitelia sa budú vzdelávať za hranicami

Naša škola sa už dlhšie zapájala do výziev programu Erasmus+, čo sa jej pod vedením riaditeľky Miroslavy Mydliarovej v tomto školskom roku aj podarilo.

Zapojili sme sa do projektu „Moderní učitelia – moderná škola“. Jeho cieľom je vyškoliť učiteľov v oblasti využívania informačno-komunikačných technológií (IKT) tak, aby zmodernizovali svoje učebné postupy, metódy a formy vyučovania, a tým sa priblížili k štandardom vyučovania pomocou IKT v zahraničí a hlavne zatraktívnili vyučovanie pre žiakov.

Škola získala v tvrdej konkurencii stoviek škôl na Slovensku 27 061 eur. Tieto peniaze pôjdu na školenia učiteľov v partnerských školách Erasmu+ v zahraničí, a to v Rumunsku, Grécku, Poľsku, Estónsku, Španielsku a Turecku. Zároveň nás zástupcovia týchto partnerských škôl navštívia v priebehu rokov 2019 - 2021, kedy sa bude projekt realizovať.

Veríme, že bude prínosom nielen pre našich učiteľov, ktorí načerpajú nové nápady a zoznámia sa so zahraničným školským systémom, ale najmä pre našich žiakov, kvôli ktorým tieto inovácie zavádzame.

Lucia Boboňová

Máme krajší školský dvor

Každé dieťa má radosť, keď sa má kde hrať a tráviť svoj voľný čas s kamarátmi. Možno aj preto sa naša škola zapojila do zaujímavého projektu, ktorý bol zameraný na znovuobnovenie nášho detského ihriska a školského dvora. Ten bol už dlhší čas v horšom stave.

Projekt vytvorila nemecká firma Nadácia Volkswagen Slovakia. Tešíme sa, že sme tento projekt nakoniec vyhrali! Vďačíme za to hlavne našej pani riaditeľke Miroslave Mydliarovej a pani učiteľke Daniele Vitanovcovej, ktoré projekt vypracovali.

Na realizáciu školského dvora nám poskytli 997 eur. Peniaze sme použili na kúpu lavičiek, dosiek na kolotoč, farieb a kôry na mäkší dopad. V areáli školy sme nanovo natreli kolotoč a preliezačky.

Bolo pekné, že sme pri tom pomáhali učiteľom a zároveň nás to bavilo. Keď sme to dokončili, mali sme veľkú radosť, pretože nás školský dvor sa stal farebnejším. Aj preto sme ho nazvali Dvor plný farieb. Je to pre nás veľká zmena a máme z toho obrovskú radosť. Ďakujeme!

P. Moresová, T. Bodorová, S. Jurinová, 6. A

Poďakovanie poslancovi obce

Základná škola s materskou školou by sa chcela úprimne poďakovať poslancovi obce a členovi rady školy Máriovi Žákovi, ktorý ako jediný prejavil záujem vyriešiť dlhotrvajúce problémy s nedôstojným parkovaním obecných farníkov na trávnatých plochách okolo budovy Základnej a materskej

ČRIEPKY ZO ŽIVOTA V NAŠEJ ŠKOLE

školy v Habovke. Pán Mário Žák sa rozhodol podať pomocnú ruku a ohradil spomínanú trávnatú časť väčšími balvanmi. Prácu vykonal vo svojom voľnom čase bez ohľadu na odmenu, čo si nesmierne vážime a ešte raz mu za tento skutok veľmi pekne ďakujeme!

Eva Mokošová

Branný deň spojený s poznávaním Tatier

Dňa 15. októbra sme si urobili výlet do Vysokých Tatier. Išli dokopy štyri triedy z 2. stupňa. Cestou tam sme mali šancu z okna autobusu vidieť nádherné tatranské vrchy, napríklad Gerlachovský štít, Lomnický štít či Kriváň.

Naša prvá zastávka bola Belianska jaskyňa, ktorá patrí medzi najviac navštevované a najkrajšie jaskyne na Slovensku. Všetkých nás tam určite upútala napríklad Hudobná sieň, kde nám pustili príjemnú hudbu a my sme mohli obdivovať krásy jaskyne.

Po ukončení prehliadky sme išli na Popradské pleso. Menšia túra nám trvala okolo 1,5 hodiny. Keď sme tam dorazili, boli sme unavení, ale šťastní, pretože sme na vlastné oči uvideli krásu tohto plesa a jeho okolia. Na tomto mieste sme si oddýchli, najedli sa, urobili pekné fotografie a išli pomaly naspäť. Vracali sme sa lesnou cestou, aby sme sa dostali až k Štrbskému plesu. Pri ňom sme si dali menšiu prechádzku.

Všetko dobre dopadlo a živí a zdraví sme sa vrátili domov. Po príchode domov som si poriadne oddýchla, aby som vládala na ďalší deň. Čakal nás totiž športový deň.

S. Zuberská, 8. A

Do Hodiny deťom sme sa zapojili aj my

Nesnaž sa robiť veľké veci, ale len malé, no s veľkou láskou. V duchu tohto motta Matky Terezy sme sa rozhodli zapojiť do verejnej zbierky s názvom Hodina deťom, ktorú už 19-krát organizovala Nadácia pre deti Slovenska. Spomínaná zbierka je organizovaná na pomoc a podporu detí a mladých ľudí, ktorí v živote nemali toľko šťastia a ocitli sa v ťažkej životnej situácii.

Naše žiačky sa ochotne vybrali do ulíc Habovky, aby vyzbierali čo najviac peňazí pre tieto deti. Bolo pekné pozorovať, s akým nasadením a odhodlaním sa chopili svojej úlohy. Neodradilo ich ani chladnejšie počasie.

Mnohí ľudia boli naozaj štedrí, za čo im zo srdca ďakujeme. Podarilo sa nám vyzbierať 149, 14 eur.

Tešíme sa, že sa zbierka pre deti v núdzi podarila a my sme mohli byť aspoň malou kvapkou v mori pomoci.

Veronika Ulrichová

Aj naša škola si pripomenula 30. výročie Nežnej revolúcie

Dňa 29. novembra si žiaci 9. ročníka pripravili prezentáciu pri príležitosti 30. výročia Nežnej revolúcie. Každú vyučovaciu hodinu sme si zavolali jednu triedu z druhého stupňa do deviatej triedy, kde už bolo všetko nachystané.

Na lavice sme poukladali rozličné symboly tejto doby – napríklad kľúče, ktoré symbolizovali revolúciu. Boli tam aj knihy, ktoré napísali známe osobnosti z tohto obdobia. Každý z nás mal pripravenú nejakú informáciu, ktorú sme prezentovali našim poslucháčom. Okrem toho sme premietali aj prezentáciu, v ktorej boli zobrazené významné osobnosti z tohto obdobia, vďaka ktorým môžeme slobodne žiť, ale aj pesničky charakteristické práve pre toto obdobie. Žiaci sa tak mohli dozvedieť o významných osobnostiach, pričom mnohé z nich postihol neľahký osud a mohli počuť, ako sa predtým ťažko žilo a aké kruté boli mnohé obmedzenia.

Celá reč okolo revolúcie trvala asi dvadsaťpäť minút. Po jej ukončení sa žiaci mohli spýtať rôzne otázky, ktoré ich zaujímali. Taktiež si mohli bližšie pozrieť predmety na laviciach, ktoré sme tam mali vyložené.

Myslím si, že naši žiaci sa aspoň nachvíľu zamysleli, aké ťažké bolo žiť v tej dobe. Mali by sme byť vďační za našu slobodu, pretože nie je samozrejmosťou!

T. Kelušiaková, 9. A

Mikuláš v našej škole

Sviatok svätého Mikuláša sa každoročne slávi 6. decembra. Ten s určitosťou patrí medzi najobľúbenejšie a najpopulárnejšie sviatky.

Je to deň, kedy si všetky dobré deti vyslúžia sladkú odmenu. Práve preto sa nezabudlo ani na našich žiakov.

Tým najmenším už od rána svietili očká a nedočkavo čakali a nazerali spoza dverí, kedy príde tento vzácny hosť.

Keďže mal Mikuláš plné ruky práce, prišiel aj so svojimi pomocníkmi – tromi anjelmi, piatimi čertami a jedným sobom.

Neobišiel ani materskú školu, kde z tejto návštevy mali tiež veľkú radosť. Keď sa žiaci pekne pomodlili a zaspievali, dostali bohaté a sladké balíčky.

Aj vďaka tomuto dňu sme si mohli vychutnať čaro blížiacich sa vianočných sviatkov, na ktoré sa veľmi tešíme.

P. Tekeľová, 9. A

Dom Charitas sv. Vendelína v Zuberci má dva roky

Dva roky. V ľudskom chápaní ešte dieťa potrebuje pomoc, rozvíja sa a rastie, ale už stihlo urobiť a stále robí veľké pokroky. A podobne to vyzerá aj v našom dome charity. Snažíme sa zlepšovať a robiť pokroky, aby sme pomohli tým, pre ktorých je naše zariadenie určené.

Služby denného stacionára poskytujeme ambulantnou formou, to znamená, že fungujeme v pracovných dňoch od pondelka do piatka, od 7.00 hod do 15.00 hod, s výnimkou štátnych sviatkov. Nájdete nás však aj cez prázdniny. Vlastne fungujeme ako škôlka, no nie pre detičky, ale pre dospelých.

Denný stacionár je sociálna služba pre fyzickú osobu odkázanú na pomoc iného v zariadení na určitý čas počas bežného dňa. Poslaním stacionára je zabezpečiť odbornú službu, ktorá zodpovedá potrebám odkázaného človeka so zohľadnením jej prirodzených vzťahov a rodiny, skvalitniť a zlepšiť život seniorom a osobám s ťažkým zdravotným či mentálnym postihnutím, snaha o dosiahnutie najvyššieho možného rozvoja ich osobnosti, vyplnenie ich voľného času, či vytvorenie podmienok pre zamedzenie osamelosti. V zariadení sa posilňuje kontakt so spoločenským prostredím, aktivizácia a podpora zodpovednosti.

Denne máme činnostnú terapiu, počas ktorej zapájame ľudí do tvorivých činností, pomáhame rozvíjať ich motorické, kognitívne, komunikačné, sociálne a osobnostné kompetencie. Zabezpečujeme záujmovú činnosť formou čítania, počúvania hudby, tanca, arteterapie, prechádzok po okolí, hrania spoločenských hier. Absolvovali sme už veľa výletov, osláv, prezentácií stacionára na trhoch.

V dennom stacionári si musia klienti objednať aspoň jedno jedlo na deň. U nás majú stravu od raňajok po olovrant, o obedy, ktoré sú skvelé, sa starajú kuchárky zo zubereckej základnej školy.

Služba je určená seniorom i mladším občanom, odkázaným na celodennú starostlivosť pre obmedzenú pohyblivosť, tým, ktorí trpia miernou a ľahkou poruchou pamäti, keď nie je bezpečné, aby zostávali sami v domácom prostredí, pre tých, ktorých zdravotný stav je stabilizovaný a nevyžaduje si sústavnú zdravotnú starostlivosť, ale umožňuje pobyt v dennom stacionári, a tiež pre tých, ktorí sa chcú stretnúť a príjemne vyplniť voľný čas. Po našich doterajších skúsenostiach vidíme úspechy a rozvoj zručností i osobností nám zverených klientov.

Platba za služby v dennom stacionári je daná zákonom. Jeden deň s kompletnou stravou vychádza 5,50 eura, čo však komplet neplatí nikto, pretože nikto nepotrebuje celodennú stravu. Hoci v mnohých prípadoch ľudia žiadajú o opatrovateľskú službu, často stačí stacionár. Je to oveľa výhodnejšie pre odkázaného človeka, jeho blízkych, aj pre platby zo strany obcí. Svedčí o tom napokon aj rozsah bydlísk našich klientov. Tí k nám prichádzajú od Liesku až po Chlebnice.

Ale presvedčte sa sami. Zabezpečiť svojmu blízkemu takéto služby nie je komplikované, radi vám pomôžeme, stačí zavolať - 0904 996 982. Alebo príďte osobne. Radi vás kedykoľvek privítame. Budeme sa na vás tešiť.

Janka Benická

Ako môžete prikrmovať vtáčiky

Väčšina vtákov, ktoré sa zdržiavajú v blízkosti našich obydlí, by prežili bez nášho prikrmovania. Naša pomoc im však dobre padne, keď sú zdroje potravy v zimnom období obmedzené. Potravu im sypeme do kŕmidiel , ktoré môžu otvorené alebo zakryté, zavesené, ale postačí aj miska na parapetnej doske okna. Kŕmidlo je potrebné umiestniť na také miesto, z ktorého vidno na všetky strany, aby vtáčiky včas spozorovali blížiace sa nebezpečenstvo - mačku, kunu alebo dravce.

Odporúča sa, aby polovicu predkladanej potravy tvorili olejnaté semená ako je slnečnica, konopné alebo ľanové semeno. Pre malé vtáčiky je vhodný nemletý mak, ktorý dlho vydrží a neplesnie tak rýchlo. Obľúbené sú aj jablká, ktoré stačí napichnúť na konárik. Nevadí, ak sú jablká zamrznuté a hnedé, pretože obsahujú viac cukru, čo vtáčiky potrebujú na získanie cennej energie.

Ďalšou dôležitou zložkou potravy sú tuky. Môžu byť živočíšne – masť, loj, alebo rastlinné, ktoré sa dajú kúpiť v ktoromkoľvek obchode. Vtáčiky ,ktoré majú slabšie zobáky, obľubujú ovsené vločky a môžete ich kombinovať s vlašskými alebo lieskovými orechmi, ktoré obsahujú veľa tuku. Je vhodné podávať ich zomleté, pretože veľký kus vtáčik odnesie, nedokáže si ho však pridržať, veľká časť mu spadne na zem a stáva sa potravou pre iné živočíchy, napríklad pre myši.

Nikdy však neprikrmujte vtáčiky zvyškami z kuchyne, ktoré sú solené alebo inak dochucované. Nedávajte im slaninu ani kysnuté pečivo, ktoré v brušku naďalej kysne, spôsobuje nafukovanie a môže končiť smrťou vo veľkých bolestiach.

Ak umiestnite kŕmidlo na viditeľné miesto, budete mať pekné živé predstavenie z hostenia sa sýkoriek alebo hýľov, pri troche šťastia uvidíte aj chochláče severské a iné druhy u nás žijúceho vtáctva. Je to oveľa krajšie sledovanie ako na prepínanie televíznych programov.

Alexander Halák

Turisti informujú

Krásne jesenné počasie sprevádzalo Darmošľapov počas celej túry Katastrom obce. Tento rok to vyšlo na nedeľu 13. októbra. Vyše dvadsať habovských turistov prešlo od Lánov cez Človečú až na Biednu. Niektorým bolo málo a pokračovali smerom na Oravský Biely Potok, ostatní sa vrátili z Biednej do Habovky.

Pietna spomienka spojená so sv. omšou sa každoročne koná na Zverovke poslednú októbrovú nedeľu. Turisti z Darmošľapu vyrazili pešo z Habovky. Po skončení pietnej spomienky za obete Západných Tatier sa tou istou trasou vrátili domov. Pekná dvadsaťkilometrová túra s duchovným zážitkom.

Tradičné ukončenie turistickej sezóny je každoročne spojené s posedením v Penzióne Ján. Tento rok sa uskutočnilo koncom novembra. Turisti a cyklisti z Darmošľapu si pri premietaní fotografií z akcií uplynulého roka zaspomínali a naplánovali nové výzvy. Najbližšia turistika je Štefanský výstup na Skorušinu.

Vianočný koncert

Vystúpenie žiakov ZUŠ a ich pedagógov bolo úžasné.

Základná umelecká škola Vendelína Habovštiaka, elokované pracovisko Habovka, zorganizovala 15. decembra Vianočný koncert. Predstavili sa pedagógovia a žiaci hudobného a tanečného odboru.

Veľkým prekvapením boli elektronické husle, na ktoré zahrala Sofia Jurinová skladbu Let it go z rozprávky Ľadové kráľovstvo. Pán učiteľ Bohuslav Kortman zahral skladbu Bohemian Rapsody s Marínou Majerčákovou, ktorá ho doprevádzala na klavíri.

Tanečný odbor pod vedením Ľubomíra Jarolína navnadil vianočnú atmosféru svetielkujúcimi šatami s tancom – Vianočný popevok a Veselá čača. Veľmi pekne zaspievali deti koledy a pieseň – Madona s dieťaťom. Husľové a klavírne čísla predviedli žiaci pod vedením pani učiteľky Šimičákovej, Podbieľančíkovej a pánov učiteľov Štefana a Kortmana. Celý koncert mal vysokú umeleckú úroveň. Vidieť, že naša obec skrýva mnoho talentov.

Ďakujeme za podporu starostovi obce a obecnému úradu pri organizácii koncertov a rôznych akcií školy.

Vedenie a kolektív ZUŠ Vendelína Habovštiaka Nižná, želá všetkým krásne a požehnané vianočné sviatky a veľa úspechov v novom roku 2020.

Barbora Tekeľová

POĎAKOVANIE

Obec Habovka aj tento rok srdečne ďakuje spoločnosti CBA Verex, a.s., ktorá nám pre našich obyvateľov darovala 12 nákupných poukážok.

Poukážky na nákup tovaru v predajniach CBA Verex, a.s. pracovníci obecného úradu poroznášajú našim spoluobčanom, ktorí takúto pomoc potrebujú, alebo si ju svojimi službami pre obec zaslúžia.

Výzva Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne

Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Dolnom Kubíne upozorňuje občanov v súvislosti s ochranou majetku a bezpečnosťou situáciou v mestách a obciach okresov Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín, že v poslednom období bol zaznamenaný v služobnom obvode okresného riaditeľstva zvýšený počet krádeží vlámaním do rodinných domov. Páchatelia sa zameriavajú na rodinné domy v podvečerných hodinách, ktoré majitelia opúšťajú z dôvodov účastí na svätých omšiach, rodinných návštev, večerných nákupov a pod.

Polícia sa preto i týmto spôsobom obracia na občanov, aby boli opatrní a všímaví, aby cudzie osoby nevpúšťali do bytov, domov a dvorov a aby o pohybe podozrivých osôb resp. cudzích motorových vozidiel vo svojom bydlisku podľa možností neodkladne informovali políciu na tel. č. 158, ktoré je bezplatné.

POLICAJNÝ ZBOR SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Pozvánky

Milí rodáci, radi by sme vás pozvali do novovybudovaného zariadenia folklórneho dvora - Julianin dvor dňa 6.1.2020 od 14.00 hod. na malé občerstvenie s názvom Ostatky z vianočného stola. Potešíme sa aj prezentácii ľudových tradícií, kolied a podobne. Kolektív Julianinho dvora.

Julianin Dvor

14. Štefanský výstup na Skorušinu.

Zraz účastníkov je 26.12.2019 o 10.00 hod. pod Maňovou, pôjde sa tradične novým chodníkom cez Mikulovku na Skorušinu. Ak sa výrazne zmenia snehové podmienky, tak o zmene budeme informovať na www.darmoslap.sk.

Vianoce deťom

OZ Hafiry vás pozývajú na benefičný koncert, ktorý sa uskutoční 28. 12. 2019 o 17.00 hod. Vystúpia tanečné súbory zo Zuberca a Habovky. Vstupné dobrovoľné.

Vianočná Stará cesta

Už tradičný koncert domácich hudobníkov a pozvaných hostí sa uskutoční 29.12.2019 o 17.00 hod. v zrekonštruovanom Kultúrnom dome v Habovke. Srdečne všetkých pozývame.

11. Turistický prechod ku kaplnke Anjela Strážcu

Stretnutie 6.1.2020 o 11.30 hod. pri kaplnke sv. Márie Magdalény v Habovke. Túra je vhodná aj pre deti. Každý nech si okrem slaniny alebo klobásy na opekanie vezme aj suché polienko.

***Habovčan** - **obecný občasník** • Vydáva Obecný úrad v Habovke • Povolené Okresným úradom v Dolnom Kubíne pod reg.číslom 25/96 • **Zostavila** Komisia pre cestovný ruch, školstvo, kultúru a šport • **Grafické spracovanie** Peter Leginus • **Tlač:** Tlačiareň Kubík, Námestovo • Náklad 400 ks • Neprešlo jazykovou úpravou • Kontakt na redakciu e-mail: habovcan@habovka.sk.*